

Gemeenten kúnnen hun regiefunctie bij het klimaatbeleid nu nog wegstemmen

Posted on 23 november 2019 by Theo Jongedijk

Wie zich ergert aan het gasverbod van RutteDrie kan de eigen gemeenteraad opporren om er niet aan mee te werken. Het rommelt namelijk al bij de verzamelde gemeenten. Veel gemeenten hebben er weinig zin in om – net als eerder bij de Jeugdzorg – nu ook het klimaatbeleid over de schutting toegegooid te krijgen.

De gemeenten in ons land stellen bij het Rijk keiharde voorwaarden aan het Klimaatakkoord: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving en voor zichzelf voldoende bevoegdheden en een tegemoetkoming in de uitvoeringslasten.

Tal van gemeentebesturen vrezen met de regiefunctie die het Rijk haar wil opleggen een mogelijk zelfde rampscenario als met de Jeugdzorg die ook vanuit Den Haag over de plaatselijke schuttingen werd gekieperd. Met die gang van zaken is leergeld betaald. Door het afdwingen van een reeks garanties wordt gepoogd dit keer een tekort aan kennis, geld en mankracht te voorkomen.

'Den Haag' heeft een duidelijke boodschap gekregen: 'Als er op termijn onvoldoende aan de randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren'. Het is dan ook niet misselijk wat er in het kader van de energietransitie op de gemeentelijke bordjes terechtkomt – de 'verduurzaming' voor het jaar 2030 van maar liefst 1,5 miljoen woningen.

Extra vergadering van de VNG

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) houdt 29 november in Nieuwegein een bijzondere Algemene Ledenvergadering waar het Klimaatakkoord met een positief preadvies zal worden voorgelegd. Het bestuur moest vooruitlopend hierop, gedwongen door moties in eerdere vergaderingen, zelf het land in om de indruk weg te nemen dat de leden in het overleg met het Rijk niets hadden in te brengen.

Het initiatief om het kabinet maximaal onder druk te zetten, kwam van de gemeenten Delft en Zwijndrecht. Een motie van beide plaatsen hiertoe werd door 36 andere gemeenten ondersteund, waaronder de grote steden Den Haag en Rotterdam.

De consultaties met de achterban hebben volgens het bestuur van de VNG op hoofdlijnen veel steun opgeleverd. 'Deelnemers onderschreven het belang van de energietransitie, tegelijkertijd hebben zij concrete vragen en zorgen over betaalbaarheid en uitvoering.'

De overkoepelende organisatie van de gemeenten in ons land schermt ermee 'dat er de afgelopen maanden belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet zijn gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte-ordening, regionale energiestrategieën en toereikende financiële middelen'.

Op grond daarvan wordt gesteld 'dat het Klimaatakkoord nadrukkelijk geen eindpunt is, maar een van de stappen in een langlopend traject met meerdere onderdelen.'

Gemeentewoordvoerders wagen zich niet aan een voorspelling hoe de stemming op de Algemene Ledenvergadering van de 29e november gaat aflopen. 'Die indicatie zou een politieke uitspraak zijn,' houdt een zegsman van een gemeente in het westen van het land zich tactisch op de vlakte.

Geen gelopen race

Een andere gemeentewoordvoerder : 'Als de garanties van het Rijk onvoldoende lijken te zijn, is het nog geen gelopen race.'

De twaalf provincies in ons land geven wat betreft het uitvoeren van het klimaatakkoord gewoon gas. Er werd deze week bij het in stemming brengen van het Klimaatakkoord wel de uitdrukkelijke aantekening gemaakt dat 'het haalbaar, betaalbaar moet zijn met voldoende draagvlak in de samenleving'.

Een bijzonder punt van zorg noemen de twaalf provincies het gebrek aan capaciteit van het elektriciteitsnet in ons land. In het noorden, oosten en zuiden, globaal gezegd het hele gebied buiten de Randstad, wordt veel geïnvesteerd in het opwekken van nieuwe energie, maar ontbreekt de mogelijkheid om deze af te zetten. Met het aanpassen van het hoofd- en regio-elektriciteitsnet zijn zeer hoge kosten gemoeid. Netbeheerders en het Rijk zullen wat de provincies aangaat hiermee snel aan de slag moeten.

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) roept gemeenten op om deel te nemen aan de tweede ronde proeftuinen aardgasvrije wijken. Vanaf komende 1 december tot de eerste april van 2020 kunnen zij hiervoor een aanvraag indienen.

Aan de eerste proeftuinronde deden 27 gemeenten mee, onder andere een wijk in Den Haag, een van de gemeenten die zich als motie-ondertekenaar binnen de VNG kritisch opstelt.

De deelnemers aan de eerste proeftuinronde werden hiertoe verleid door een bijdrage van het Rijk om bestaande woningen en gebouwen via een wijkgerichte aanpak aardgasvrij te maken, of voorbereidingen hiertoe te treffen.

Het door de provincies in het IPO aanvaarde Klimaatakkoord geldt als uitgangspunt voor de proeftuinrondes. Dit zou een garantie moeten zijn dat betaalbaarheid voor de bewoners voorop staat, evenals het actief betrekken van bewoners en gebouweigenaren bij het uitrollen van het experiment.

Bel je raadslid!

De regierol die de 380 gemeenten in ons land wordt toebedeeld, is een derde attentiepunt. Als laatste gaat de aandacht in de proeftuinen uit naar de

mogelijkheid om aardgasvrij te verbinden met andere opgaven in de wijk, zoals het opwaarderen van het groen.

De nieuwe proeftuinwijken moeten juni volgend jaar zijn geselecteerd.

Als derde bestuurlijke pijler onder het Klimaatakkoord heeft ook de Unie van Waterschappen (UvW) zich ondertussen geconformeerd tot het uitvoeren ervan.

Minister Eric Wiebes (Milieu) wacht dus nog maar één horde voordat hij het Klimaatakkoord bestuurlijk gezien helemaal op de rails heeft. Dat is de met spanning tegemoetgeziene, buitengewone Algemene Ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten op de 29e november in Nieuwegein.

Verontruste burgers die niet van het gas af willen of anderszins bedenkingen hebben tegen het Klimaatakkoord rest nu alleen nog de eigen plaatselijke volksvertegenwoordigers als allerlaatste strohalm om het miljardenproces enigszins bij te sturen, of alsnog in zijn geheel tegen te houden.